

Selma Lagerlöf: Till minnet av den Heliga Birgitta

Talare

Selma Lagerlöf
Författare

Datum

23 juli 1923

Plats

Vadstena

Omständigheter

Talet framfördes av Alice Trolle.

- 1 För femhundrafemtio år sedan, i juli månad 1373, ligger en gammal
kvinna sjuk i Rom i ett litet hus vid Campo de Fiori helt nära
Tiberstranden. Huset, där hon dväljes, är oansenligt, men rätt väl bibehållet.
Med sin örtagård, med sina små, svala rum, med sin starka
5 port ger det ett intryck av trygghet och ordning mitt i en stad, där
de gräsbeväxta gatorna spärras av spillror, från kullfallna kyrkor, där
jordbävning, farsoter, hungersnöd och aldrig upphörande blodsfejder
har bragt invånarna till förtvivlan och förvildning.
- 10 Varken den sjuka eller någon av hennes omgivning tror, att sjukdomen
skall vara till döds. Hon lider mest av ett svårt själens missmod,
och alla tro, att så snart som hon har övervunnit detta, skall
hon resa sig och återgå till sitt vanliga arbete.
- 15 Livet omkring henne fortgår också, såsom det alla dagar brukar.
Hela husväggen åt gatan till är kantad av en rad krymplingar och
sjuka, kvinnor och män om varandra. En gammal tiggerska, som
intet felar, sitter närmast porten och känner sig som värdinna för
alla dessa stackare, eftersom hon har suttit på denna samma plats
20 och tagit emot allmosor, alltsedan den heliga kvinnan från Norden
för en tjugu år sedan flyttade in i signora Papazuris hus.

- De oroliga sjuklingarna vända sig till tiggerskan, som förefaller
att vara så väl bekant med det lilla husets invånare, för att begära
25 upplysningar om den stora helbrägdagörerskan, som de vilja rådfråga
och höra om hennes makt verkligen är sådan, att de kunna
hoppas på att bliva hulpna.

Och tiggerskan svarar dem på samma sätt, som hon svarat andra
30 hjälpsökande sedan många år tillbaka.

Varför trodde de väl, att hon, Monna Assunta, satt här utanför
denna port? Trodde de, att hon satt här för att begära allmosor?
Men i så fall kunde hon ju lika väl ha slagit sig ned utanför
35 en kyrka. Nej, hon satt här, därför att hon älskade att bevittna de
Guds under, det botande av sjuka, det helande av spetälska, som
här dagligen timade.

Hon berättar för de ivrigt lyssnande, att den heliga kvinnan kom
40 till Rom under jubelåret, en pilgrim som alla andra, med ett litet
följe, alla i pilgrimsdräkt. Men vilken höghet, vilken ädelhet hade
icke kringstrålat henne trots botgörarkåpan. Ingen hade kunnat
undgå att se det. Hon var en ädelboren, en furstinna, ja, man viskade
om att hon i sitt eget land skulle ha varit en drottning.

45 Man påstod, att hon hade vandrat till Rom för att få stadfästelse
på en klosterregel. Men gamla Assunta visste bättre. I dessa tider,
då den helige fadern hade övergivit Rom för att leva i Frankrike,
då hade den främmande, heliga kvinnan kommit dit på Guds befallning
50 för att trösta dess fattiga och hjälpa dess sjuka. Nu, då den
stora stadens härlighet var gången, då dess kyrkor voro ruiner, dess
gator öde, dess kastell kullstörtade, dess präster lika med tiggare,
hade denna kvinna kommit för att ända till den helige faderns återkomst
vara en moder för de elända och ett värn för de hjälplösa.

55 Den mäktiga kvinnan, som gamla Assunta talar om, ligger under
tiden på sin bädd och kämpar en hård kamp. Hon håller ögonen
slutna, läpparna hårt sammanpressade, händerna fast knutna kring
ett litet krucifix. Svetten pärlar från pannan ner på kinderna. Hon
60 ligger alldeles stilla, liksom en, som lider svåra plågor, men inte vill
låta någon märka sitt lidande. Röster viska oupphörligen i hennes
öra så hånfulla och hemska ord, att hon tror, att de komma från
onda andar, som vilja locka henne till avfall från Gud.

65 De onda andarna veta vad som är hennes sårbaraste punkt. De
vilja bevisa henne, att de syner och uppenbarelser, som har varit

hennes ära och hugnad, icke är annat än deras verk.

70 »Och om du, Birgitta Birgersdotter», säga de, »ännu tror, att du har varit upplyftad till Guds åsyn, att du har skådat Guds moders milda ansikte och hört de lovsjungande änglarna prisa sin skapare, så må du väl nu i din höga ålderdom befria dig från sådan villfarelse.

75 Ty att detta är villfarelse och intet annat, det skola vi nu visa dig. Det är ju så, att du säger dig ha fått Guds befallning att instifta en klosterregel och att bygga ett kloster i Vadstena, och likaledes tror du dig ha fått Herrens löfte att bli en nunna i detta kloster och dess första abbedissa, därför att din stora lust alltid har varit att få föra
80 ett liv utom världen, intill dess du får ingå i Guds rike.

Men om dessa löften verkligen hade varit dig givna av Gud, då hade de väl också gått i uppfyllelse utan dröjsmål, ty Gud är allsmäktig. Men du har måst vänta i sju och tjugo år, innan påven har
85 förmått att stadfästa din regel, och du har måst tåla, att han har gjort ändringar i de bestämmelser, som givits dig av Gud. Därför, Birgitta, måste du förstå, att denna befallning att upprätta en orden Icke kan vara dig given av den, som är allsmäktig och herre över världen.

90 Och likaledes, eftersom Gud är sannfärdig, kan det omöjligt vara han, som har lovat dig, att du skall bli nunna och abbedissa i Vadstena. Ty du är nu gammal och svag, och du känner nog, att du måste dö i Rom. Utan den, som har lovat dig detta, har varit den
95 fallne ängeln i helvetet, som har lockat dig och förlett dig.»

Den gamla försöker att motsäga och bortförklara, men med vresiga, gälla röster svara de henne och hopa bevis på bevis, att hon genom hela livet endast har gått deras ärenden.

100 Då och då kommer en medelålders kvinna med ett ljust och milt ansikte in i rummet och böjer sig över den liggande. Hon torkar bort svetten ur pannan och frågar om hon inte kan skaffa henne någon hjälp och lindring. Men den gamla är upptagen av sitt. Hon
105 tyckes inte veta om den andras närvaro.

Då går den yngre kvinnan åter ut i förrummet för att säga alla
dem, som väntar där, att hennes mor alltjämt är lidande och ännu
110 inte kan tala vid dem.

Därute sitta några av dem, som höra till fru Birgittas hushåll i
Rom, och föra viskande samtal med de många människor, främlingar
och goda vänner om varandra, som ha kommit för att rådfråga
115 den nordiska sierskan.

Där synas ett sändebud från påve Gregor i Avignon, som begära
upplysningar om ett Guds budskap, som fru Birgitta har skickat
honom och som är svårt att tyda. Där finnas nordiska pilgrimer,
120 som medföra bud från Vadstena och förfrågningar om klosterbygget,
som nu pågår därstädes. Där finnas förnäma romarinnor, som
vilja ha råd angående söners och döttrars framtida bana. Där sitta
enklare kvinnor, som söka bot för sjukdomar, vallfärdande munkar
och nunnor, som begära att till sin själs tröst få se henne, som
125 så ofta i sina drömmar och syner har skådat Gud.

I en vrå sitta några romarinnor och samtala. »Minns ni den
gången, då blixten slog ner i Petruskyrkans storklocka», säger en
av dem. »Hela Rom häpnade och trodde, att något ont förestod,
130 men denna nordiska sibylla var den första, som höjde sin röst och
tydde tecknet så, att påve Clemens skulle dö, vilket ock skedde.»

»Ja», säger den andra, »det kommer jag visst ihåg. Och jag minns
även hur det gick påve Urban. Han var en from man. Han kom hit
135 från Avignon för några år sedan och stannade tre år i Rom, men
hela tiden längtade han åter till Frankrike. Liksom en smygande
tjuv ville han till sist stjäla sig bort från Rom, men den heliga, som
vilar därinne, fick budskap om hans avsikt. Hon skyndade efter
honom och hann honom på vägen. Hon sade honom, att om han
140 övergav Rom och återvände till Avignon, skulle Gud förkorta hans
dagar. Och Gud lät inte sin sierska komma på skam, utan då påven
inte trodde henne och återvände till sitt land, skedde allt så, som
hon hade förutsagt.»

Man berättar det ena provet efter det andra på den stora siargåvan.
»Sannerligen», säger en munk, »är icke denna kvinna ett Guds
språkrör: de mäktiga bäva för hennes straffdomar, men till de fattiga
och bekymrade kommer hon med tröst och hugsvalelse.»

150

»Vad, signora Lucrezia», utropar en adelsdam, som sitter längre
fram i rummet, »har ni inte hört talas om detta? Men det lär verkligen
vara sant, att drottning Johanna i Neapel fattade kärlek till
en av fru Birgittas söner, som ledsagade henne på valfärden till det
155 heliga landet, och ville göra honom till sin gemål. Den heliga motsatte
sig drottningens vilja, därför att sonen redan var gift och hade
en hustru hemma i Sverige. Men, signora, vad kunde den gamla
moderns förbud ha att betyda, då drottningen och sonen var eniga
om saken? Hon hade endast sina böner att tillgripa för att förhindra
160 styggelsen. Men den kvinnans böner äro mäktiga, och Gud bistod
henne på det sättet, att hennes son blev borttagen av pesten,
innan giftermålet hann att gå i verkställighet.»

På detta sätt sitter man i stillheten och berättar. Utan att man
165 rätt vet hur, fylles rummet utav andakt och en högtidsmättad stämning.
»I kammaren här innanför», tänker man, »ligger en människa,
som har sett Gud, en, vars vilja är Guds vilja, en, som hellre
nedkallar döden över sina käraste, än hon tillåter dem att begå en
dödssynd.»

170

Den ljusa, milda kvinnan, som är den heligas dotter, fru Katarina,
öppnar åter dörren till kammaren och smyger sig in. Medan hon
dröjer inne hos den sjuka, blir allt stilla. Några av de olyckliga, som
ha väntat, att den underbara Kristi brud, som vilar där, skulle ha
175 helat dem från sjukdomar, för vilka de ingen annanstans ha kunnat
finna bot, falla på knä och sträcka armarna mot dörren. I de darrande
händerna hålla de radband, och medan pärlorna glida mellan
fingrarna, framvisa de Pater noster och Ave Maria.

180 Fru Karin har lämnat dörren öppen, och från den sjukas rum
tränger ett svagt stönande, en låg jämmer. Då gripas alla ute i förrummet
av ett stort medlidande. Deras hjärtan vilja smälta vid tanken
på att den heliga frun, som har lindrat så många sjukas plågor,

185 själv skall falla offer för smärtan. Med ens falla de alla ned på knä,
alla sträcka armarna mot sjukrummet, alla börja bedja.

Då fru Karin kommer åter, stannar hon på tröskeln, förvånad att
se alla dessa människor i bedjande ställning. Med ett raskt beslut
190 låter hon dörren stå öppen och lägger sig ner på knä med de andra
och viskar som de: Pater noster qui es in cælo.

Så som hon ligger, vänd inåt kammaren, kan hon se moderns avtärda
ansikte, och hon ömkar sig över att den gamla alltjämt måste
195 strida, att hon aldrig själv kan nå fram till den frid, som hon skänker
alla, som tro på henne.

Men liksom ett brus från en havskust, liksom en blomdoftmättad
vind tränga de framviskade bönerna in i fru Birgittas kammare.
200 Och plötsligen ser dottern, att spänningen i dragen upphör, att
de knutna händerna lösas. Förundran och stor glädje avtecknas i
ansiktet. Pannans rynkor jämnar ut sig, munnen småler, och kinderna
rodna.

205 Icke längre tid har förgått, än att fru Karin har hunnit avsluta ett
Pater noster, förrän modern reser sig i bädden klarvaken och vinkar
henne till sig. Då skyndar hon dit in och stänger dörren efter sig.

Om en liten stund står fru Karin åter i rummet hos de bedjande.
210 Man ser, att hon är mycket upprörd, hennes röst darrar, men ögonen
lysa av glädje.

»Min kära fru moder ber mig hälsa eder, att hon en tid har varit
mycket plågad av onda andars hemsökelse. Men nu i dag har hon
215 sett Kristus. Med blott ansikte uppenbarade han sig framför det altare,
som står i hennes kammare. Och han sade till henne, att han
hade gjort med henne, såsom brudgummen plägar göra, då han någon
tid underlåter att visa sig för sin brud, på det att han desto varmare
må bli efterlängtd. Sålunda hade han icke under några dagar
220 besökt min moder, därför att detta hade varit hennes prövningstid.»

Här gör fru Karin ett uppehåll och arbetar en stund med läpparna,

innan hon förmår att göra rösten stadig, så att hon kan fortsätta.

225

»Så sade Kristus ävenledes till min fru moder, att hon nu var nog prövad och att hon skulle hålla sig beredd för en stor glädje, ty på femte dagen efter denna skall hon vigas till nunna och abbedissa i Vadstena inför hans altare.

230

Och min kära moder låter hälsa eder, att hon behöver några dagars frid för att rätt ordna sina timliga angelägenheter, innan hon går att taga avsked av världen. Men på femte dagen ber hon er komma åter och glädjas med henne, därför att hon nu har uppnått vad som alltifrån hennes tidiga barndom har varit hennes själs allra största åtrå och åstundan.»

235

Då avlägsnade sig alla de främmande, sörjande över att den stora sierskan skulle lämna Rom, men dock upplyftade i sinnet över att ha fått bevittna Guds nåd mot sin brud och tjänarinna.

240

För alla dem, som tillhöra fru Birgittas hus i Rom och som äro vana att uppsamla hennes uppenbarelser och glädjas åt dem, såsom denna världens människor samla skatter och fröjdas åt deras glans, tyckes detta sista budskap vara det ljuvligaste, som hon någonsin har fått mottaga. Ty om det än i några stycken är oklart, så förstå de, att en stor förändring skall ske i hennes liv och att den långa vallfärden, som hon började för tjugufyra år sedan, nu skall avslutas. Men därmed äro också de långa pilgrimsåren slut för dem alla.

245

De få återvända till sitt eget land, där de äga huld och skydd, och slippa att leva på nåder bland främlingar. Det är ju alls icke så, att den lilla trogna skaran skall behöva skingras eller att det uppbyggliga samlivet med fru Birgitta skall upphöra. De allra flesta tänka väl, att de med henne skola rycka in i det präktiga klosterhemmet i Vadstena och där få fortsätta att tjäna henne.

250

255

Därför fyller en stor glädje deras hjärtan. De känna sig förnygrade och hoppfulla. Längre bortskymda bilder sväva för deras ögon, de ser ljusa björkhagar, små blänkande sjöar och gråa, mossiga gårdar utmed randen av väldiga, svartgröna barrskogar.

260

Ännu lever ibland dem den gamle underpriorn från Alvastra,
Petrus Olofsson, som har åtföljt fru Birgitta, alltsedan hon lämnade
265 Sverige, som med henne har gått pilgrimsgång till Sankt Nikolaus
i Bari, till Sankt Franciskus i Assisi, till Sankt Andreas i Amalfi,
som har följt henne till Neapel och Cypern och vid hennes sida
har tillbett vid de heliga orterna i Palestina. Det är han, som till
latin har översatt det mesta av det, som himlens heliga ha talat till
270 fru Birgitta, och som ävenledes har sört för allt det timliga både
under resorna och under uppehållet i Rom. Utan att förfäras har
han ledsagat henne genom hånande, stenkastande folkhopar, förbi
kringströvande rövarband, genom pestsmittade städer. Nu, efter
allt detta mödosamma kringdrivande, skall han äntligen få vända
275 om hem till en tyst klostercell, till ett liv utan faror och nöd, endast
uppfyllt av böner och lugnt arbete.

Där finns vidare hans vän och medhjälpare, magister Petrus
Olofsson från Skänninge, som på senare tider har uppsökt den
280 stora undergörerskan i Rom, som har biträtt med översättningsarbetet
och varit fru Birgittas biktader. Hur månne det icke glädja
honom att icke behöva resa ensam tillbaka till Sverige, utan få föra
hem sitt kära biktbarn till det betryckta fäderneslandet, där man
nu har hört stora rykten om hennes visdom och makt.

285 Där i Rom finns också fru Birgittas son, herr Birger Ulvsson,
som för några år sedan på sin mors befallning reste dit ned för att
följa henne till det heliga landet. Han är en from man, som gärnavarit
henne till viljes därvidlag, men han har hustru, barn och jordagods
290 hemma i Sverige, och nu behövde han komma hem för att ta
vård om allt detta. Dock har han hållits kvar i Rom, därför att han
tycker sig icke kunna övergiva sin mor i hennes svaga ålderdom.

Flera andra finnas där, som glädjas åt uppbrottet, men den
295 Främsta och yppersta av dem alla är den ljuvliga och fromma fru
Karin, som av längtan efter sin mor kom till henne i Rom för mer
än tjugu år sedan och därefter förblivit kvar hos henne och i allt
varit henne lydig och underdånig. Med livligaste glädje tänker hon
på att hon nu får föra hem sin gamla mor och snart få se henne sitta
300 som en mäktig fru i Vadstena. Ty den gamla har måst föra ett hårt

liv, och hjärtat har värkt i dotterns bröst, då hon har sett henne sitta
och tigga utanför Roms kyrkor eller då hon på vällfärden i köld
och mörker har måst övernatta under bar himmel. För att kunna ge
305 sin glädje luft går fru Karin ut för att plocka blommor och rankor,
som frodas i Roms ruiner, och hon lövar det lilla huset vid Campo
de' Fiori, såsom man gör i Sverige vid midsommar.

Fru Birgitta själv känner sig under dessa dagar såsom en, den där
310 efter mycken möda har nått fram till sitt mål och icke behöver anstränga
sig, utan kan vila. Nu dryper hon icke mer vax i såret på sin
arm, hon glädes åt fru Karins blommor, och hon tillåter, att dottern
smyger en mjuk fjäderdyna under hennes huvud. Hon håller icke
sina tankar så stadigt som annars fästade vid det hinsides, utan hon
315 talar med sina barn om hur hennes gods och ägodelar skola fördelas.
Hon ger råd åt herr Birger om hur han ska förhålla sig under
de inbördes striderna hemma i Sverige.

Till sist säger hon till sina barn, att den tid, som hon har genomlevat,
320 har varit svår som den allra yttersta och att hon alltifrån barndomen
har skådat en myckenhet av elände och nöd och sjukdom.
Hon har varit vittne till hur kung Magni onda söner sletos om riket,
och i sin vuxna ålder hade hon sett hur en svag och viljelös konung
bragte det på fall. Och hon har inte stått fjärran från det, som skedde;
325 både hennes egen släkt och hennes mans hade hört till de stora
och mäktiga, hon hade fått höra talas om alla rådslag och delat sorg
och ansvar. Och likaledes hade det fattiga, värnlösa folket, som visste,
att hon älskade det för Kristi skull, ofta kommit till henne med
sina bekymmer. Smärta och tungt ve hade övergått henne själv. Hon
330 hade väl trott, att hennes hjärta skulle brista, då hon hade mistat sin
man, som hon mycket älskade. Många tårar hade hon måst gråta
över sin son Karl under hela hans liv och likaledes över sin dotter
Märtas man, hr Sigvid Ribbing, som levde likt en rövare.

335 Aldrig hade en sådan pest härjat bland folken som under hennes
tid, aldrig förr hade krigshärarna förvandlats till rövarskaror
och utplundrat länderna. Även här i Rom hade hon mötts av stor
missräkning, ty staden hade varit som en himmel utan sol, då påven
icke vidare vistades där, och den påve, som hon äntligen hade

fått se intåga där, hade ömkligen smugit sig därifrån. Av fattigdom hade hon blivit svårt prövad här i Rom och av trötthet, köld och hunger på valfärder. Likaså hade det mycket plågat henne, att hon hade måst framträda inför furstar, inför höga prelater och även inför
345 vilda och uppretade folkmassor och förehålla dem deras synder och hota dem med Guds straff. Slutligen hade det varit en stor prövning för hennes tålamod, att hon hade måst vänta på sin regels stadfästelse, ända tills hon stod vid sina dagars gräns.

350 Men med allt detta hade hon dock varit en den allra lyckligaste människa, därför att Gud hade beskärt henne den nåden att redan i detta livet få leva i hans umgängelse.

Alltifrån barndomen hade hon varit välsignad med syner, under
355 vilka hon hade skådat himlens invånare och samtalat med dem. Ju äldre hon hade blivit, dess mer hade dessa syner tilltagit i allvar och vikt. Ja, sannerligen, hon hade varit den, som för människorna uppenbarade Guds rådslag.

360 Många av dessa syner hade varit förfärliga och skrämmande, men dock hade hon under dem erfarit en svindlande sällhet, därför att hon hade fått skåda in i Guds rikes hemligheter.

Från denna gåva hade allt gott kommit till henne. Med den hade
365 hon vunnit furstars gunst och böjt drottningars hjärtan. Genom dess makt hade Roms folk vunnits för henne, så att de nu kallade henne sin moder. För dess skull var det, som de fattiga människorna i Sverige skickade henne bud och bad henne komma och hjälpa dem.

370 På detta sätt går fyra dagar liksom under en ljuv yrsel, och äntligen är man framme vid den femte dagens morgon.

Vi må söka föreställa oss hur allt kan ha tillgått. Helt säkert har
375 ingen av hushållet kunnat sova under natten. Spänningen har varit alltför stor. Ingalunda ha de tvivlat på att deras matmoder nu skulle av Kristus belönas för livslång trohet, men på vilket sätt?

380 Det är mitt i sommaren, och svalka gives inte varken natt eller dag. De har suttit med öppna fönster, stirrat ut i det kvava mörkret och under bävande drömmar föreställt sig vad morgonen skulle medföra.

385 Vad månede de ha väntat? Kanske att fru Birgitta i anden skulle föras till Vadstena och där vigas till nunna och abbedissa, medan hennes kropp dock förblev i Rom. Kanske att den påvlige legaten skulle komma till dem för att på Guds uppdrag förrätta den heliga akten i det lilla huset vid Campo de' Fiori. Ännu mycket
390 högre och underbarare torde deras förväntningar ha gestaltat sig, ty de äro vana att var dag skåda under och höra övernaturliga ting omtalas.

Hela nunnedräkten, den gråa kjorteln, kåpan och manteln, det
395 vita doket, den svarta slöjan och kronan av vita lärftsremсор med de fem röda betydelsefulla märkena, allt detta låg i beredskap.

Prior Petrus Olofsson har letat fram den uppenbarelse, vari Kristus har meddelat Birgitta klosterreglerna, och föreläser dem.
400 Han läser om alla bestämmelser för munkars och nunnors liv, deras dagordning och sysselsättningar. Vidare läser han om hur en nunna ska i klostret intagas, de sköna förmaningar, som skola göras henne, hennes löften, hennes beklädande med nunnedräkten, hennes framförande till klosterdörren och upptagande i systrarnas krets.

405 Fru Birgitta följer läsningen med ett lyckligt leende, men långt innan priorn har slutat, sjunker hon hän i sömn, och naturligtvis är det tydligt för alla, att hon för varje dag har blivit svagare. Hon sover största delen av tiden, hon andas tungt, nästan rosslande. Men
410 detta stör ingalunda glädjen. När stunden är inne, kommer Kristus att ge henne åter liv och hälsa.

Plötsligen, just i daggryningen, då det första morgonljuset bryter nattens mörker, upphöra rosslingarna, och den sjuka sätter sig
415 upp i bädden.

I hela rummet blir det dödstyst. Man tycker sig förnimma, icke

420 med öron eller ögon, utan med ett annat sinne, att rummet genomströmmas
av något gudomligt. Med bävande hjärta se de närvarande
hur den gamlas ansikte upplyses av lycksalighet, hur hennes
ögon lyftes i tillbedjan, hur hennes läppar röres till bön.

425 Intet talat ljud tränger till de kringståendes öron, och dock förnimmer
de vad den himmelska budbäraren säger.

»Nu har jag sett, Birgitta, att du har övervunnit världen och gärna
lämnar den för att ingå i mitt kloster. Därför skall din vilja tillräknas
dig som fullbordad handling, och jag vill giva dig den lönen,
430 att du genast får ingå i min glädje.»

Med en blick av obeskrivlig tacksamhet sjunker den döende ned
på bädden, och de andra, som förstå, att den högsta nåd och välsignelse
ha vederfarits henne, utbrista i en lovsång.

435 Upplyftade som hon i helig hänryckning, känna de ingen smärta
över det förestående avskedet. Prästerna i hennes hus skynda sig att
förrätta en mässa och tilldela henne dödssakramentet.

440 Men såsom det hade varit dem tillsagt, ha Birgittas vänner i Rom
nu på femte dagens morgon infunnit sig för att bevittna hennes
upphöjelse. Och som fru Birgitta är i Rom mycket känd och älskad,
äro de så många, att hela torget utanför hennes bostad är svart
av människor. De höra sången från huset, och de närmast stående
445 klappa otåligt på dörren för att få komma in och närvara vid högtiden.
Porten öppnas sakta, och någon viskar, att den fromma kvinnan
har blivit kallad till Guds himmel. Helt hastigt sprides ryktet
genom mängden, och vart det kommer, förstår man, att detta betyder
den största lycka för den gamla, och stämmer in i jubelsången.
450 Och medan folkskaran sålunda sjunger ut sin kärlek och tacksamhet,
avsomnar fru Birgitta i sina barns armar.

* *

*

455 Men som ringarna i vattnet runtom den nerkastade stenen sprider

sig över hela vattenytan, så sprides hennes egen och hennes närmastes glädje icke endast till folket i Rom utan till hela kristenheten.

460 En människa, som hade övervunnit världen och sig själv, var, så att säga, död i Kristi armar, viss om hans himmel. Det var ingen tid för son eller dotter, för vän eller tjänare att känna sorg. Det enda de kunde tänka på var att sprida kunskapen om den saliga hädanfärd, som de hade bevittnat.

465 Vem kunde undgå att gripas av hänförelse? En människa, som under många år hade vandrat på Roms gator, en kvinna, som hade levat ibland dem som alla andra, hon hade på sitt yttersta skådat Kristus och undfått hans löfte att införas i den högsta salighetens
470 himmel.

Det finns intet sinne så förhärdat, att icke denna underrättelse där väcker ett gensvar av längtan. Det finns icke en själ så nedtyngd, att den inte höjer sig till ny förtröstan.

475 Detta var icke en seger för styrka och makt, för våld och list, utan för undergivenhet, fattigdom och ödmjukhet. De stilla i landen höja sina huvuden och tänker, att det dock är de, som ha utvalt den bästa delen.

480 Hem till Sverige skyndar en budbärare med underrättelse om fru Birgitta Birgersdotters saliga död i Rom: icke för att bringa sorg, utan för att kungöra den största glädje.

485 Och överallt, vart budet kommer här i landet, blir det mottaget, såsom hade det bådat ankomsten av ett skattelastat skepp eller vinnandet av en stor seger.

Då fälldes glädjetårar över att Kristus har tänkt på detta fattiga
490 land långt i norr och har upphöjt en av dess döttrar till sin älskade brud att sitta vid hans moders, himladrottningens, sida. Nu är tid att glömma nöd och ångest, nu har riket och alla dess människor en förespråkarska hos Gud, som icke skall förtröttas att mana gott för Sveriges folk.

495

För alla tyckes det, att himlen är kommen jorden närmare, är
bliven mera uppnåelig. Bonden, som går i sitt dagliga släp, höjer
blicken från det jordiska, husmodern ger gladare än eljest sin skärv
500 till tiggaren, som ber i Sankta Brittans namn. Muraren, som arbetar
på Vadstena kloster, sätter in sina stenar i väggen med större iver,
eftersom han därmed bidrar till den heliga kvinnans ära.

Hela Sveriges folk har fått ett gemensamt glädjeämne, det första,
505 som det någonsin har ägt. Landets konung är den tyske Albrekt,
men han tävlar med de infödda stormännen att ärofullt mottaga
fru Birgittas stoft, då det nästa år når hemlandet. Även han, liksom
alla andra, verkar för hennes helgonförklaring och understöder
klosterbygget i Vadstena.

510 Hur månde det inte, rent världsligt talat, ha varit en tillfredsställelse
för den tidens svenskar att erfara hurusom här i Norden
mäktiga kloster uppstodo, såsom Nådendal i Finland, Maribo i
Danmark, Munkaliv i Norge, vilka följde Vadstenaregeln, samt att
515 dessutom i det övriga Europa grundades Birgittinerkloster, mera
än sjuttio till antalet. Hur månde det icke ha ökat kännedomen
om Sverige ute i det främmande, att alla dessa kloster räknade en
svenska som stiftarinna och att där ständigt lästes legenden om
hennes levnad.

520 Ännu i denna dag kan vi här i Sverige spåra tecknen till denna
folkets glädje över att ett helgon hade uppstått ibland det. Denna
sköna, mäktiga kyrkobyggnad med gravvårdar och konstskatter,
som nu omger oss, är framgången därur. Ur den härliga Birgittahymnen
525 ljuder den emot oss liksom ur Birgittinmusiken, Birgittinlitteraturen,
ja, ur ödmjuka spetsknypplerskors tålmodiga arbete
för att pryda altare och korkåpor.

Till Sveriges land kom hon med sitt budskap mitt under pestens,
530 inbördesstridernas, svaghetens århundrade. Och vem vet i denna
dag så mycket, att han kan räkna ut det gagn, som hon gjorde oss?
Hon, vars styrka var oböjlig, uppammade hon de krafter, som pånyttfödde
landet? Hon, vars tro var obetvinglig, framkallade hon
det mod, som räddade friheten? Gav tanken på att denna ärliga

svenska kvinna hade varit en av dess egna den uppmuntran, som
behövdes för att folket skulle komma till insikt om sitt värde och
sin förmåga?

540

Källa

<div>Manuskript hämtat från Lagerlöf, Selma, 1858-1940. - Tal / Selma Lagerlöf; textkritisk
utgåva utgiven av Petra Söderlund och Ilaria Tedde; inledning av Brigitte Mral; huvudredaktör: Petra
Söderlund (2025-10-15).</div>

Taggar

1920-tal, 1923, Författare, Kvinna

545

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/selma-lagerlof-till-minnet-av-den-heliga-birgitta>

550

555

560

565

570